

Lindås kommune
Kvernhusmyrane 20
5914 ISDALSTØ

Høyringsvar - søknad om auka areal og biomasse på lokalitet Eikebærånæ

Viser til e-post kontakt med Christian Hagerup Reinshol der Bygdelaget 5915 fekk utsett frist til 26. oktober for å gje svar på høyring. Bygdelaget 5915 representerer bygdene som soknar til Leiknes skuleskrins, frå Mundal i sør til Heggernes i nord. Laget representerer bygda som høyrings- og samarbeidsorgan ovanfor kommunen og andre offentlege instansar.

Bygdelaget har drøfta saka og har fleire spørsmål til tiltaket etter å ha gått igjennom saksdokument og innspel frå innbyggjarane.

Forureining og bærekraft

Lokale innbyggjarar rapporterer i dag om oljefilm på sjøen i eit stort område rundt eksisterande anlegg.

Det er fanga fisk full av pellets no i lang tid. Det er også fanga fisk, mellom anna pigghå med synlege store lakselus (bilete under). Fisk som hobbyfiskarar får er så blaut at den nesten glir av beina av seg sjølv, og må hivast.

Eit anna nytt fenomen ved land i Mundalstø er at lauvet frå trea ikkje rotnar og forsvinn, men vert liggjande i store haugar i sjøen ved land. Slik var det ikkje før (bilete under).

Bygdefolk har gjort desse observasjonane no med eksisterande anlegg. I søknaden det her snakk om ei femdobling av areal i anlegget. 55 x 170 meter i dag – komande anlegg blir på 170 x 400 meter.

I saksdokumenta er det skrive at det er lite forureining å sjå under dagens eksisterande anlegg. Dagens anlegg ligg på ein stad med sterk straum, er det leita andre stader enn rett under anlegget etter forureinsinga som anlegget gjev?

Når slike undersøkingar av botnforhold vert gjort, ser ein ikkje på heilskapen kring anlegget, spør ein seg ikkje kor det vert av avfallet som fiskeanlegget produserer?

Bærekraft er viktig i næringsverksemd og i samfunnsutvikling. Prinsippet om at den som forureinar ryddar opp etter seg likeeins. Kven tek ansvar for fisken som i dag vert fiska som er full av pellets og har lakselus? NGIR vil ikkje ha fisken, kan Eide fjordbruk då hente den sjuke fisken og ta kostnaden med destruksjon?

Kvifor flyt det med olje på sjøen, kor mykje før går rett i sjøen frå anlegget i dag? Kor mykje vil denne forureininga auka med ei femdobling av storleiken på anlegget?

Utfrå dei opplysningane me sit inne med om eksisterande anlegg, korleis kan dette harmonere med Eide fjordbruk som «vurderer Eikebærånæ som ein svær god lokalitet med gode produksjonsresultat gjennom mange år, med lite sjukdom, lavt lusenivå og gode resultat frå MOM B-undersøkingar?

LivOGLyst og Bisofæreprosjektet

Hjelmåsbygda er i dag med i nærmiljøutviklingsprosjektet LivOGLyst, driven av Hordaland Fylkeskommune, InnovasjonNoreg og Fylkesmannen i Hordaland. Gjennom LivOGLyst vil me skapa utvikling og sikra kortreise glede her me bur. Programmet har eit «bottom- up» perspektiv, der lokale initiativ er alfa og omega. Programmet er med andre ord innbyggjarstyrt. Det er me, innbyggjarane på 5915 Hjelmås, som sjølv set måla og sjølv tek ansvar for utviklinga. Berekraftig utvikling og tilknytting til biosfæreprosjektet i Nordhordland er mål som innbyggjarane har prioritert i fellesskap. Me vil ha ei utvikling som sikrar bygda vår, inkludert fjorden, eit godt liv. Me vil ha rein luft, ein rein fjord og eit medvit kring å ta vare på det me har. Ein bærebjelke er å utvikle både kulturelle, sosiale og miljøvennleg bygdeliv.

Me spør oss korleis LivOGLyst satsinga samsvarer med at ein utanbygds aktør kjem inn, haustar av sjøen og forureinar fjorden vår? Gjennom LivOGLyst tek me på Hjelmås ansvar for bygdeutviklinga. Dersom vår bygdeutvikling og vår innsats for berekraftig liv og deltaking i UNESCO`s biosfæreprosjekt står i motstrid til Eide fjordbruks fiskeoppdrettsutviding - kven skal vika for kven?

Allemannsretten

Allemannsretten er eit gratis fellesgode og en del av vår kulturarv. Allemannsretten gjev oss ein unik gåve, det å få til å oppleve og å bruke naturen rundt oss. Dette har alle full rett til, så lenge me tek omsyn til grunneigar, kvarandre, og til planter og dyr. Allemannsretten inneber å kunne ferdast fritt og hauste av det naturen gjev i utmark så vel som i og ved sjø.

Det er Mundal og Leknes-området som er sterkast berørt av den foreslåtte utvidinga, men også heile Hjelmås nyttar natur og sjø aktivt her i bygda.

Bygdefolk har i fleire generasjonar nytta seg av dei gode fiskeplassane på Mundal. Ifølgje allemannsretten kan all fiske i sjøen frå land fritt utøvast. Det same gjeld fiske frå fritidsbåt, med visse unntak for omfang av til dømes ruser og garn. Korleis vert allemannsretten sikra for dei som vil fiska i området?

Forankringane som vist på kartet, umogeleggjer fiske med garn og line. Det er snakk om 1 kilometer innmed land, og og 2 kilometer langs land, som vert fylt med anlegget sitt edderkoppnett. Kva rettar har me som innbyggjarar knytt til allemannsretten ved den omsøkte utvidinga?

Mundalstø har eigen fin badeplass som vert nytta av innbyggjarar og gjester. Ifølgje allemannsretten kan du hoppa i sjøen der du måtte ønske så lenge det skjer i rimeleg avstand frå hus og hytter der folk bur. Kva følgjer får det for badelivet med den foreslåtte utvidinga av anlegget?

Allemannsretten sier at du kan padle fritt på sjøen. Me ser mange som nyttar området til padleturar. Kva konsekvensar får anlegget for denne type aktivitet?

Føreligg det nokon konsekvensanalyse for fiske, bading, båtliv og padling i samband med planlagd utviding av anlegget?

Avstanden til eit andre fiskeoppdrettsanlegg Tepstad og Fyllingsnes

På andre sida av fjorden I kilometer til anlegget på Tepstad. På kartet i saksdokumenta er det teikna inn eit *lite* anlegg på Tepstad. Dette anlegget er større no, det har 12 ringar til saman. Det er kort avstand mellom anlegga på begge sider av fjorden og til anlegget på Fyllingsnes. I praksis med 100 meter ferdselsforbod frå kvart av desse anlegga - kva følgjer får dette for ferdselen på fjorden? Er det laga reglar for kor nært fiskeoppdrettsanlegga kan vere kvarandre for å unngå smittefare? Er det reglar for kor mykje fiskeoppdrettsanlegg kan ta av fjorden og i kva grad dei kan hindre fri ferdsel på sjø?

Sakshandsaminga

I utlysingsteksten til høyring er «lokalitet Eikebæråna i Lindås kommune» nytta. På eit møte Bygdelaget hadde der mellom anna saka om utvida fiskeoppdrett vart drøfta var det få om nokon som visste kor «Eikebæråna» var. Berre 2 av 35 visste det særskilte lokale namnet. Slikt gjer at folk blir forbi annonsa der kommunen ber om høyringsvar. I tillegg er kartet også så utydeleg at lokalisering av staden er vanskeleg.

Det har også vore tilfeldig kven av grunneigarar og interessentar som har fått tilsendt høyringa og kven som ikkje har fått det. «Perifere» grunneigarar på Leknes har fått det, medan andre som får forankringa opp under naustlundane sine ikkje har fått. Har høyringa nådd ut til dei som høyrast skal? Kva om ikkje, kva vil kommunen og fylkeskommune gjera då?

I sakspapira er det er 6 ringar på anlegget Tepstad. Det virkar misvisande iht kartet som Eide nyttar, som har teikna inn fiskeoppdrettet på Tepstad slik det var før utvidinga. Kva konsekvensar får det dersom ei saksutgreiing er mangelfull? Bør den då ta ein ny runde før avgjerd i saka?

Mange spørsmål

Bygdelaget har altså ved gjennomgang av saksdokument, samtaler med innbyggjarane, lokale hobbyfiskarar og på LivOGLyst samlinga me hadde, fått fleire spørsmål som me vil stilla.

Oppsummert har me desse spørsmåla:

- 1) I saksdokumenta er det skriva at det er lite forureining å sjå under dagens eksisterande anlegg. Dagens anlegg ligg på ein stad med sterk straum, er det leita andre stader enn rett under anlegget etter forureinsinga anlegget gjev?
- 2) Når slike undersøkingar av botnforhold vert gjort, ser ein ikkje på heilskapen kring anlegget, spør ein seg ikkje kor det vert av avfallet som fiskeanlegget produserer?

- 3) Ut frå dei opplysningane me sit inne med om eksisterande anlegg, korleis kan dette harmonera med Eide fjordbruk som «vurderer Eikebærånæ som ein svær god lokalitet med gode produksjonsresultat gjennom mange år, med lite sjukdom, lavt lusenivå og gode resultat frå MOM B-undersøkingar?
- 4) Kven tek ansvar for fisken som i dag vert fiska som er full av pellets og har lakselus?
- 5) NGIR vil ikkje ha fisken, kan Eide fjordbruk då hente den sjuke fisken og ta kostnaden med destruksjon?
- 6) Kvifor flyt det med olje på sjøen, kor mykje før går rett i sjøen frå anlegget i dag?
- 7) Kor mykje vil denne forureininga auke med ei femdobling av anlegget?
- 8) Me spør oss korleis samsvarar LivOGLyst satsinga med at ein utanbygds aktør kjem inn, haustar av sjøen og forureinar fjorden vår?
- 9) Om vår bygdeutvikling og vår genuine innsats for berekraftig liv og deltaking i UNESCO's biosfæreprosjekt står i motstrid til Eide fjordbruks fiskeoppdrettsutviding, kven skal vika for kven?
- 10) Korleis vert allemannsretten sikra for dei som vil fiska i området?
- 11) Kva rettar har me som innbyggjarar knytt til allemannsretten ved den omsøkte utvidinga?
- 12) Kva følgjer får det for badelivet med den foreslåtte utvidinga av anlegget?
- 13) Kva konsekvensar får anlegget for padling i området?
- 14) Føreligg det nokon konsekvensanalyse for fiske, bading, båtliv og padling i samband med planlagd utviding av anlegget?
- 15) I praksis med 100 meter ferdselsforbod frå kvart av desse anlegga kva konsekvensar får dette for ferdselen på fjorden?
- 16) Er det laga reglar for kor nært fiskeoppdrettsanlegga kan vere kvarandre for å unngå smittefare?
- 17) Er det reglar for kor mykje fiskeoppdrettsanlegg kan ta av fjorden og i kva grad dei kan hindre fri ferdsel på sjø?
- 18) Har høyringa nådd ut til dei som høyrast skal?
- 19) Viss ikkje, kva vil kommunen og fylkeskommune gjera då?
- 20) Kva konsekvensar får det dersom ei saksutgreiing er mangelfull?
- 21) Bør den då ta ein ny runde før avgjerd i saka?

Desse spørsmåla er det uråd å finne svar på utfrå dei saksdokumenta som no ligg føre. Alle dei observasjonar som innbyggjarane har gjort om forureina fisk, olje på sjø, lauvet som ikkje har ein naturle rotneprosess lenger, står ikkje i sakspapira. Men desse opplysningane som lokalkjende har er viktig informasjon som også må leggjast ved i saka.

For Bygdelaget 5915 som høyringsinstans handlar om å ta vare på bygda både til lands og til vanns. Me ser at det omsøkte anlegget i vesentleg grad vil begrensa folk som bur her sin måte å leva på. Me stiller spørsmål med om anlegget let seg sameine med bærekraft og biosfæresatsinga. Me stiller oss spørjande til kvifor heilskapen, det vil seie anlegget i sine omgjevander - natur, kultur og folk ikkje er med i saksutgreiinga. Me ønskjer næringsutvikling i bygda velkomen, så lenge den er berekraftig og tek vare på miljøet.

Med så mange spørsmål utan gode svar, tykkjer me ikkje at ei utviding av anlegget er klokt. Me må vera heilt sikre på at denne type næringsutvikling ikkje skadar den bærekraftige utviklinga me vil ha og no arbeider for på 5915 Hjelmås, og meiner desse spørsmåla må besvarast før kommunen vurderer å gje tiltaket løyve.

Over: Fisk full av pellets

Under: Ein voll av oljete lauv som ikkje rotnar

Over: Lakeslus på lokal fisk

Under: Oljefilm på overflata i fjorden

For Bygdelaget 5915

Hjelmås 25. oktober 2018

Inger Helen Midtgård
leiar

Elin F. Styve
skrivar